

ЗМІСТ

Подяки.....	7

Частина перша. СМЕРТЬ

1 <i>Середа, 31 жовтня. Día de los Muertos</i>	9
2 <i>Середа, 31 жовтня</i>	20
3 <i>Середа, 31 жовтня</i>	31
4 <i>Середа, 31 жовтня</i>	36
5 <i>Четвер, 1 листопада. День усіх святих</i>	41

Частина друга. ОДИН ЯГУАР

1 <i>Понеділок, 5 листопада</i>	48
2 <i>Вівторок, 6 листопада</i>	60
3 <i>Четвер, 8 листопада</i>	66
4 <i>Четвер, 8 листопада</i>	70
5 <i>П'ятниця, 9 листопада</i>	84
6 <i>П'ятниця, 9 листопада</i>	89
7 <i>П'ятниця, 9 листопада</i>	96
8 <i>Субота, 10 листопада</i>	106

Частина третя. ДВА КРОЛИКИ

1 <i>Середа, 14 листопада</i>	112
2 <i>Четвер, 15 листопада</i>	123

3	<i>П'ятниця, 16 листопада</i>	129
4	<i>Субота, 17 листопада</i>	138
5	<i>Понеділок, 19 листопада</i>	146
6	<i>Понеділок, 19 листопада</i>	154

Частина четверта. ЗМІНА

1	<i>Вівторок, 20 листопада</i>	161
2	<i>Вівторок, 20 листопада</i>	165
3	<i>Середа, 21 листопада</i>	168
4	<i>Четвер, 22 листопада</i>	177
5	<i>П'ятниця, 23 листопада</i>	182
6	<i>Понеділок, 26 листопада</i>	188
7	<i>Вівторок, 27 листопада</i>	193
8	<i>Середа, 28 листопада</i>	204
9	<i>Субота, 1 грудня</i>	208

Частина п'ята. ПРИШЕСТЯ

1	<i>Субота, 1 грудня</i>	220
2	<i>Субота, 1 грудня</i>	228
3	<i>Неділя, 2 грудня</i>	232
4	<i>Понеділок, 3 грудня</i>	251
5	<i>Вівторок, 4 грудня</i>	258
6	<i>Вівторок, 4 грудня</i>	261
7	<i>Середа, 5 грудня</i>	268
8	<i>Четвер, 6 грудня</i>	273
9	<i>Четвер, 6 грудня</i>	280
10	<i>П'ятниця, 7 грудня</i>	289
11	<i>Субота, 8 грудня</i>	295
12	<i>Неділя, 9 грудня</i>	299

Частина шоста. ДОБРІ ДУШІ

1	Понеділок, 10 грудня	308
2	Вівторок, 11 грудня	318
3	Середа, 12 грудня	329
4	Четвер, 13 грудня	334
5	П'ятниця, 14 грудня	343
6	П'ятниця, 14 грудня	351
7	Субота, 15 грудня	353
8	Субота, 15 грудня	358
9	Неділя, 16 грудня	365
10	Понеділок, 17 грудня	371
11	Вівторок, 18 грудня	374
12	Вівторок, 18 грудня	379

Частина сьома. ВЕЖА

1	Середа, 19 грудня	386
2	Середа, 19 грудня	392
3	Четвер, 20 грудня	395
4	П'ятниця, 21 грудня. Зимове сонцестояння	402
5	П'ятниця, 21 грудня	409
6	П'ятниця, 21 грудня	416
7	Субота, 22 грудня	425
8	Субота, 22 грудня	431
9	Неділя, 23 грудня	438

Частина восьма. СВЯТКИ

1	Понеділок, 24 грудня. Переддень Різдва. 11:30	444
2	Понеділок, 24 грудня. Переддень Різдва. 15:00	445
3	Понеділок, 24 грудня. Переддень Різдва. 16:30	447

4	<i>Понеділок, 24 грудня. Переддень Різдва. 17:20</i>	451
5	<i>Понеділок, 24 грудня. Святвечір. 18:00</i>	453
6	<i>Понеділок, 24 грудня. Святвечір. 19:00</i>	454
7	<i>Понеділок, 24 грудня. Святвечір. 20:30</i>	459
8	<i>Понеділок, 24 грудня. Святвечір. 22:30</i>	464
9	<i>Понеділок, 24 грудня. Святвечір. 22:40</i>	468
10	<i>Понеділок, 24 грудня. Святвечір. 22:55</i>	471
11	<i>Понеділок, 24 грудня. Святвечір. 23:00</i>	473
12	<i>Понеділок, 24 грудня. Святвечір. 23:05</i>	475
13	<i>Понеділок, 24 грудня. Святвечір. 23:05</i>	480
14	<i>Понеділок, 24 грудня. Святвечір. 23:15</i>	488
15	<i>Понеділок, 24 грудня. Святвечір. 23:25</i>	493
16	<i>Понеділок, 24 грудня. Святвечір. 23:30</i>	495
17	<i>Понеділок, 24 грудня. Святвечір. 23:30</i>	495
18	<i>Понеділок, 24 грудня. Святвечір. 23:35</i>	499
19	<i>Понеділок, 24 грудня. Святвечір. Північ</i>	501
	<i>Епілог. Вівторок, 25 грудня. Різдво</i>	506

Частина перша

СМЕРТЬ

1

Середа, 31 жовтня
Día de los Muertos¹

Відносно маловідомий факт: упродовж одного лише року близько двадцяти мільйонів листів надходить померлим. Люди — усі ті скорботні вдови й потенційні спадкоємці — забувають припинити розсилання пошти, тож передплати на журнали ніхто не скасовує, дальніх родичів не сповіщає, бібліотечні штрафи не сплачує. Це двадцять мільйонів рекламних проспектів, банківських виписок, кредитних карток, любовних листів, сумнівних розсилок, привітань, пліток і рахунків, які щодня впускають на килимки або паркетні підлоги, буденно просовують крізь балки, запишають до поштових скриньок; вони накопичуються на сходових клітках, лишаються непрочитані на ганках та сходах і ніколи не доходять до свого адресата. Мертвим байдуже. Але байдуже й живим. Живі опікуються лише власними дрібними клопатами, геть не здогадуючись, що зовсім поряд відбувається диво. Мертві оживають.

¹ День мертвих (ісп.). (Тут і далі прим. перекл.)

Щоб оживити мерця, багато не треба. Кілька рахунків, ім'я, поштовий індекс — нічого такого, чого не знайдеш у старому пакеті домашнього сміття, розірваному (мабуть, лисицями) й покинутому на порозі, мов дарунок. Багато можна дізнатися з покинутої пошти: імена, банківські реквізити, паролі, електронні адреси, коди безпеки. Маючи потрібний набір особистих даних, можна відкрити рахунок у банку, винайняти авто, навіть оформити новий паспорт. Мертвим таке вже не потрібне. Як я й казала — дарунок, що лише чекає, доки його підберуть.

Іноді Доля навіть доправляє його особисто, тож завжди слід бути пильною. *Carpe deum*¹, і кожен сам за себе. Ось тому я завжди читаю некрологи. Іноді вдається привласнити особистість ще до того, як відбудеться поховання. І тому, побачивши знак, а під ним — поштову скриньку зі жменею листів, я прийняла дарунок із милостивою усмішкою.

Звісно, це була не моя поштова скринька. Поштові послуги тут кращі, ніж у більшості місць, і листи рідко надходять не за адресою. Ще одна причина, чому я полюблю Париж. А ще за їжу, вино, театри, крамниці та в прямому сенсі необмежені можливості. Але не за паризькі ціни — накладні витрати тут надзвичайні. До того ж мені вже якийсь час кортіло віднайти себе заново. Майже два місяці я вела безпечну гру, викладаючи в ліцеї ІІ-го округу, але, зважаючи на нещодавні проблеми на цьому місці, вирішила остаточно піти (забравши з факультету коштів на суму двадцять п'ять тисяч євро, щоб покласти на рахунок, відкритий на ім'я колишньої колеги, й тихо зняти за кілька тижнів) і пошукати житло в оренду.

¹ Живи цим днем (лат.).

Спочатку спробувала Лівий берег. Житло там було мені не по кишені, але дівчина з агенції цього не знала. Отож, з англійським акцентом і під іменем Емми Віндзор, із сумочкою «Малберрі», недбало взятою у згин ліктя, і в сукні від «Прада», що ніжно обвивала мої гомілки у шовкових панчохах, я провела приємний ранок, розглядаючи пропозиції.

Попросила показувати мені тільки порожнє житло. Таких було декілька на Лівому березі: квартири з просторими кімнатами й краєвидом на ріку; розкішні квартири із садами на даху; пентхаузи з паркетними підлогами.

З деяким сумом я всіх їх відхилила, хоч і не втрималася прихопити дорогою кілька корисних предметів. Журнал, досі в обгортці, із клієнтським номером отримувача, кілька рекламних проспектів, а в одній квартирі — справжнє золото: банківська картка на ім'я Амелі Довіль, для активації якої потрібен був лише телефонний дзвінок.

Я залишила дівчині свій номер мобільного. Телефонний рахунок належав Ноель Марслен, чію особистість я привласнила кілька місяців тому. Її платежі здійснюються дотепер (бідолашна жінка померла торік у віці дев'яноста чотирьох років), а це означає, що тим, хто відстежує мої дзвінки, буде трохи важко знайти мене. Мій обліковий запис в інтернеті — теж на її ім'я й залишається повністю оплаченим. Ноель надто цінна, щоб її втратити. Та вона ніколи не стане моєю головною особистістю. Насамперед я не хочу мати дев'яносто чотири роки. І вже втомилась отримувати оту рекламу сходових підіймачів.

Моєю останньою публічною особистістю була Франсуаза Лаврі, викладачка англійської в лицей Руссо в 11-му окрузі. Тридцять два роки, народилася в Нанті, була одружена з Раулем Лаврі, овдовіла впродовж року, коли він загинув в автотрощі напередодні річниці — доволі

романтичний момент, як на мене, що пояснювало її легкий флер меланхолії. Суворі вегетаріанка, доволі сором'язлива, сумлінна, але не настільки талановита, щоб становити загрозу. Загалом гарна дівчина, і це просто доводить, що ніколи не варто судити за зовнішністю.

Сьогодні, однак, я інша людина. Двадцять п'ять тисяч євро — чималенька сума, і завжди є ризик, що хтось почне підозрювати правду. Більшість людей не підозрюють (більшість не помітять злочину, якщо він відбуватиметься просто на їхніх очах), але я досягла успіхів не ризиком і вже знала, що безпечніше лишатися в русі.

Тож я подорожую без багажу — лише потерта шкіряна валіза й ноутбук «Соні» з підробками понад ста можливих осіб — і можу зібратись і втекти, замівши всі сліди менше як за вечір.

Так зникла Франсуаза. Я спалила її папери, кореспонденцію, банківські виписки, нотатки. Закрила всі рахунки на її ім'я. Книжки, одяг, меблі та решту віддала в Червоний Хрест. Нема ніякої користі обростати мохом.

Після того я мала віднайти себе заново. Вселилася до дешевого готелю, розрахувалася карткою Амелі, зняла із себе одяг Емми й пішла по крамницях.

Франсуаза вдягалася старомодно — практичні підбори та охайні шиньйони. Моя нова персона, однак, має інший стиль. Звати її Зозі де л'Альба, явна іноземка, хоч, мабуть, важко вгадати країну її походження. Вона колоритна, якою Франсуаза не була, — носить біжутерію у волоссі, обожнює яскраві кольори та легковажні силуети, полюбляє базари й вінтажні крамниці, її навіть у труні не побачиш у практичному взутті.

Заміна була виконана акуратно. Я увійшла до крамниці Франсуазою Лаврі, у сірій костюмній парі і з ниткою

фальшивих перлів. За десять хвилин вийшла звідти іншою людиною.

Лишається проблема: куди йти? Про Лівий берег, хоч і спокусливий, немає мови — хоча, гадаю, Амелі Довіль може стати в пригоді ще тисячі разів, перш ніж доведеться позбутись її. Звісно, я маю й інші джерела, не враховуючи останнього, — мадам Бошам, відповідальну секретарку на моїй колишній роботі.

Так легко взяти кредит. Вистачить кількох сплачених комунальних рахунків, навіть старого водійського посвідчення. А зі зростанням онлайн-продажів можливості регулярно розширюються.

Але ж потреби значно, значно ширші, ніж джерело прибутку. Нудьга обурює мене. Я потребую більшого. Простору для моїх здібностей, пригод, виклику, зміни.

Життя.

І саме це піднесла мені Доля, ніби випадково, цього вітряного жовтневого ранку на Монмартрі, коли я глянула у вікно крамниці й побачила охайну маленьку табличку, прикріплену до дверей:

Fermé pour cause de décès¹.

Минув деякий час, відколи я востаннє приходила сюди. Уже й забула, як мені тут подобалось. Кажуть, Монмартр — останній район у Парижі, і ця частина Бют² — майже пародія на сільську Францію, з її кав'ярнями та маленькими *crêperies*³, з будинками, пофарбованими

¹ Зачинено у зв'язку зі смертю (фр.).

² Бют-де-Монмартр — 130-метрова гора, найвища точка Парижа, на якій розташований район Монмартр.

³ Пекарня, де продають млинці (фр.).

в рожевий або фісташковий колір, з фальшивими віконницями та геранню на кожному підвіконні; все дуже свідомо мальовниче, ніби мініатюрна декорація для кіно з підробним шармом, який майже не приховує його кам'яного серця.

Можливо, тому мені тут так подобається. Це ідеальне місце для Зозі де л'Альба. І опинилась я тут майже випадково: зупинилася на площі за базилікою Сакре-Кер, купила каву з круасаном у барі під назвою «Малюк Пенсон» і сіла за столик надворі.

Олив'яна блакитна дошка високо на розі сповіщала назву — площа Фальшивомонетників. Маленька й тісна, мов охайно застелене ліжко. Кав'ярня, *crêperie*, кілька крамниць. Більше нема нічого. Навіть дэрева, щоб згладити кути. Аж тут, з якоїсь причини, мою увагу привернула крамниця — щось на зразок пафосної *confiserie*¹, подумала я, хоч табличка над дверима була порожня. Незважаючи на напівопущені жалюзі, з того місця, де я сиділа, проглядалася вітрина та яскраво-блакитні, мов небесна гладь, двері. Тихий повторюваний звук долинув через площу — гроно дзвіночків, підвішених над дверима, посилає негучні випадкові ноти, мов сигнали в повітрі.

Чим вона притягувала мене? Я не могла сказати. Стільки маленьких крамниць уздовж кролятника вулиць, що веде на Бют-де-Монмартр, туляться на брукованих перехрестях, мов утомлені покутники. З вузькими фасадами, горбаті, часто сирі на рівні першого поверху, вони коштують в оренду цілого статку і своїм тривалим існуванням завдячують переважно тупості туристів.

Кімнати над ними рідко кращі. Маленькі, тісні та незручні; шумні вночі, коли місто внизу оживає; холодні

¹ Кондитерська (фр.).